

Regneundervisningen begyndte paa den Maade, at Krall f. Eks. klappede den tre Gange paa Ryggen og efter en kort Pause fire Gange, og efter faa Øvelser slog den saa syv Slag med en af Forhovene. Da den havde lært Addition, skulde den lære Subtraktion, og K. sagde da til den: „Du har nu svaret, at 6 *plus* 4 giver 10. Pas nu godt paa; 8 *minus* 2 giver 6, medens 6 *plus* 2 giver 8; 8 *minus* 3 giver 5, medens 5 *plus* 3 giver 8. Pas nu godt paa! 7 *minus* 4, hvad giver det? — hvorpaa der fulgte det rette Svar! Paa lignende Maade lærte den at multiplicere og dividere.

Berto lærte med Lethed at forstaa det tyske Sprog — langt hurtigere og lettere end et Menneskebarn født blandt Tyskere lærer det. Den ²⁹/₁ begyndte Undervisningen i Bogstavering, og allerede den ³/₂ bogstaverede den fejlfrit sit Navn B-e-r-t-o. I Begyndelsen af Marts regnede den med Potenser, Uddragning af Rødder og trecifrede Tal, løste Ligninger med en Ubekendt og beherskede Sproget. Men saa blev den syg, og i Løbet af fem Uger glemte den alt. Og mærkelig nok tog det meget lang Tid, meget længere end første Gang, at lære den det samme paany.

„De kloge Heste i Elberfeld“ vakte efterhaanden en enorm Opsigt og gav Anledning til en omfattende Litteratur. De blev besøgt af mange Mennesker, blandt dem ogsaa af talrige Videnskabsmænd af mange forskellige Fag, og af disse sidste fik adskillige Lov til at arbejde med Dyrene, tildels endog selvstændigt og under Hr. Kralls Fravær. Og se, det gik i Reglen brilliant, og de allerfleste af dem afgav Erklæringer, som viste, at de virkelig troede paa alt det, ja undskyld: Galimathias, som Hr. Krall fremførte om Mirakel-Hestene. Herregud! det er jo en bekendt Sag, at ingen er lettere at faa til at løbe med Limpinden end skikkelige Videnskabsmænd. Men Hr. Krall gjorde ogsaa et vist og viist Udvalg med Hensyn til hvem, der fik Lov til at arbejde med hans Heste, og han har f. Eks. lagt Dr. *Pfungst* saa mange Hindringer i Vejen, at han maatte opgive Sagen.

Det er naturligvis ikke Heste alene, der egner sig til at opdrages til „kloge Dyr“, *Hunde* egner sig lige saa godt eller rimeligvis bedre endnu hertil. Det viser *Rolf*, den „kloge Hund“ fra Mannheim. Den var, da dens matematiske Begavelse blev opdaget, en Ayredalsterrier i to Aars Alderen, som tilhørte en Fru Dr. *Anna Moekel*. Hun er meget svagelig og tilbringer sin meste Tid i en Rullestol, og skønt hun har flere Børn, har hun dog aabenbart god Tid til at give sig af med Hunden, som hun efterhaanden har faaet oplært i en aldeles forbavsende Grad.

Hun opdagede dens Evner ganske tilfældigt en Dag, da hun havde straffet en af sine Smaapiger, fordi hun kludrede med nogle simple Regnestykker. Hunden rejste sig og kom hen til Moder og Datter og saa paa dem med et forunderligt Blik. En Tanke fo'r igennem Fru Moekel, og hun sagde halvt i Spøg til Hunden: „Men Rolf, ved du da, hvad 2 plus 2 er?“ — og Rolf slog fire Slag med en af sine Forpoter paa hendes Arm! Saa spurgte hun den: „Hvad er 5 + 5?“, og fik 10 Poteslag til Svar, og saa var Spillet gaende.



Fig. 4. Fru Moekel med sin Hund Rolf.

Gennem langvarig og systematisk Undervisning anlagt i alt væsentligt efter de Krall'ske Principer har Rolf efterhaanden lært ikke blot at regne i nogenlunde samme Omfang som Elberfeld-Hestene, men ogsaa at beherske det tyske Sprog saaledes, at den nu er i Stand til *selv at læse* til den rettede Breve og at *besvare dem* per Diktat ved Hjælp af Poteslag. Man kan konversere med den som med et Menneske, men det gaar naturligvis noget langsomt, da det tager Tid med alle de Poteslag. Naar den f. Eks. kommer hjem fra en Spadseretur, fortæller den ofte sin „Moder“, hvad den har set og oplevet paa Vejen. Mærkelig nok staver den ligesom Elberfeld-Hestene alle Ord fonetisk.

Hvis man skulde tro ikke blot Fru Moekel, men ogsaa de ikke faa mere eller mindre fremragende „Videnskabsmænd“, der har set og udtalt sig om Fænomenet, saa maatte denne Hund have en meget højt udviklet Forstand. Den har Begreb om Musik og har defineret

denne som „Toner, der stemmer sammen“, den kender Billeder og morer sig ofte med at se i og „tale“ om Billedbøger, som Krall og andre har sendt den, den ved Besked med, at Unger, som en vis Hunhund har født, er dens, og kalder dem „smaa Lol'er“ — den benævner altid sig selv Lol. Dens Breve alene er alle Pengene værd. Blot et Eksempel:

Prof. *Ziegler*, en af Rolfs troende Tilhængere, skrev den følgende Brev til: „Ich habe mich sehr gefreut, dass ich dich kennen gelernt habe. Ich schicke dir hier einige Cakes, lass sie dir gut schmecken, und sieh nur mal, was für schöne Bilder auf den Schachteln sind. Grüss deiner Frauchen, Daisy (Huskatten) und deine Kinderchen von mir.“

Efter at have læst dette Brev, dikterede Lol følgende Svar: „Lib! Lol hat Freude an die feinen Cakes und Bilder. Sind deine Wudsel (Schweine) brav? Lol sagt, du soll Bilder machen von Wudsel. Gruber sein Wudsel ist dick mit wüster Nase. Jela (Rolfs „Frauchen“) hat viele kleine Lol. Mutter immer hockt bei Korb und helft füttern . . . Hundel immer brüllen, Jela schimpfen, wenn Lol zu Korb geht. Kuss! Dein Lol.“

Der har naturligvis været stærk Diskussion, mundtligt og paa Tryk, om, hvorledes disse, saa fantastisk lydende Beretninger skal forstaaes, men i Tyskland i alt Fald sluger man vistnok gennemgaaende alt raat og tror virkelig paa en Grad af Forstandsudvikling hos Dyrene, der muliggør det altsammen. Der høres dog adskillige afvigende Stemmer, som paastaar, at det hele beror paa Suggestion eller Tankeoverføring fra Dyr til Mennesker, paa ufrivillig Tegngiven eller simpelt hen paa Bedrageri. Hvad er nu Sandheden?

I Foraaret 1916 besøgte jeg den Zoologiske Have i Frankfurt am Main og saa her den „*regnende Chimpanse*“, en 7—8aarig Hun ved Navn *Basso*. Dette mærkelige Dyr havde (tilsyneladende) lært at regne de fire Specier med en- og tociffrede Tal. Den sad ved et lavt Bord med sin Vogter og Læremester paa sin højre Side (se Fig. 6), og paa Bordet blev spredt ud i tilfældig Orden Plader med Taltegnene fra 1 til 10. Vogteren sagde saa f. Eks.: Hvad er 10 fra 17? og Chimpansen greb Pladen med Syvtallet paa og rakte ham den. Greb den en fejl Plade, raabte han: fejlt, og *Basso* greb da den rette.

Det saa forbløffende ud. Jeg kunde ikke opdage Spor af Tegngivning hos Manden, men inden *Basso* besvarede hans Spørgsmaal ved at gribe en Plade, kastede den et lynsnart, skarpt Blik op paa

hans Ansigt. Havde den grebet fejl, gjorde den det samme, inden den greb en ny Plade. Jeg bad om, at Vogteren maatte sætte sig lidt tilbage, helst helt bagved Aben, og dette gjorde han ogsaa, dog kun saaledes, at han kom til at sidde vel 45° til Siden og bagud for den. Men inden den bestemte sig til at svare ham, drejede Basso Hovedet om og saa skarpt paa ham.

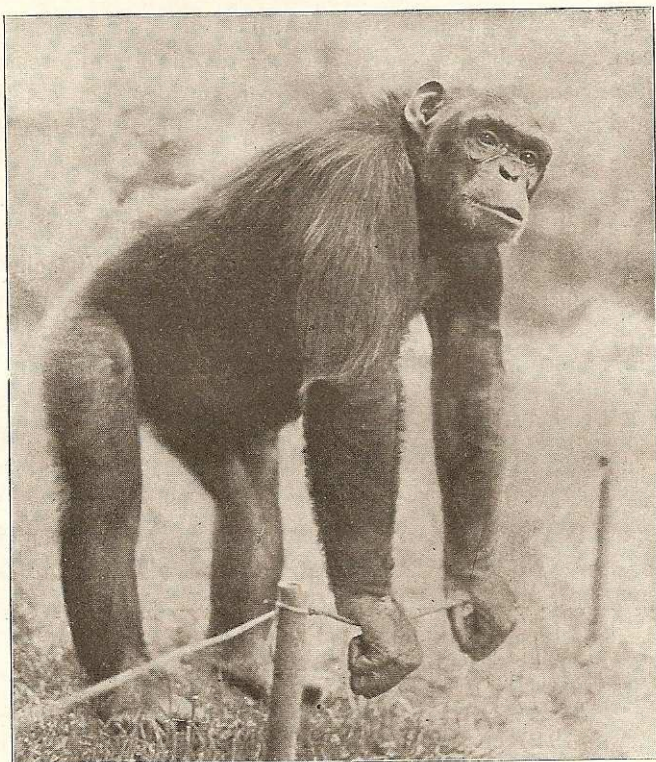


Fig. 5. Chimpansen Basso.

Da Havens Direktør, Dr. *Priemel*, og jeg gik fra Forestillingen, spurgte han mig, hvad jeg mente om den. Jeg sagde, at jeg var ganske klar over, at Basso paa en eller anden Maade læste Svaret ud af sin Læremesters Ansigt. Han rystede paa Hovedet og troede aabenbart ikke paa dette; men jeg kunde ikke faa ham til at udtale sig om, hvad han mente. Siden har jeg imidlertid faaet en Formodning om, at han nærmest troede paa en Tankeoverføring fra Menneske til Dyr.

Siden hen har en Dyrepsykolog, Dr. *Karl Marbe*, arbejdet meget med Basso og dens Lærer, der aabenbart var i god Tro, og som

stillede sig ganske til Hr. Marbes Raadighed. Det var denne klart, ligesom det var mig, at Aben læste Svarene ud af Lærerens Ansigt, men det var ham længe ikke muligt at finde, at denne gjorde det allermindeste Tegn til Aben. Saa faldt der ham en Tanke ind, idet han syntes at se en minimal Stillingsforandring hos Læreren, naar han stillede sine Spørgsmaal, og sé, det viste sig virkelig, at denne, sig selv ganske uvidende, *indstillede sit Ansigts Medianplan paa den Plade,*



Fig. 6. Basso med sin Læremester.

Basso skulde gribe, pegede paa den med Næsen. Saa snart Marbe gjorde ham opmærksom herpaa og forhindrede ham i at blive ved med det, svarede Basso hen i Hyt og Vejr, og naar han indstillede sit Medianplan paa en forkert Plade, greb den ufravigelig denne.

Nu var Gaaden løst, og det viste sig endog ved en Række Forsøg, at Chimpaensen ikke en Gang kender Taltegnene. Lægger man nemlig f. Eks. Pladerne med Tallene 1 og 10 paa til højre og venstre for Læreren, medens denne sidder og stirrer urokkelig frem for sig, og befaler Basso at tage Tieren eller Eneren, griber den i det lange Løb nøjagtigt lige saa ofte fejt som rigtigt. Og lader man Manden

indstille sit Medianplan f. Eks. paa Pladen med Ettallet og befaler Basso at tage den med Titallet paa, saa griber den ufravigeligt den første Plade.

I dette Tilfælde er Gaaden altsaa løst, og man agter nu at gaa videre med Abens Oplæring. Den vil sikkert, skønt den altsaa ikke en Gang kender Taltegnene, kunne lære ganske det samme som Elberfeld-Hestene og Mannheimer-Hunden.

Den angaaende „kloge Hans“ nedsatte Regeringskommission kom jo ogsaa til det Resultat, at denne rettede sig efter minimale, synlige Ting, som den skikkelige v. Osten gav den, naar den skulde holde op med at banke, uden at han selv havde fjærneste Anelse derom.

Og nu Hr. Kralls Heste? Ja, den danske Forsker Hr. *Faustinus* fik, inden Krigen udbrød, Tilladelse til at arbejde med dem ogsaa i Hr. Kralls Fravær. Det varede imidlertid ikke ret længe, inden han fik Mistanke til Staldmesteren *Albert*, som paa en mistænkelig Maade luskede om i Nærheden af Stalden, selv naar han var vist ud af denne. Og det viste sig, at Hestene svarede godt og rigtigt, naar de kunde se Hr. Albert, eller naar denne i alt Fald var i Nærheden, medens de gennemgaaende svarede forkert, naar han virkelig var fraværende. *Faustinus* anstillede ogsaa følgende interessante Forsøg med den blinde *Berto*: Han lod, medens Hr. *Albert* var tilstede, som om han skrev f. Eks. $4 + 3$ paa Hestens Hud, medens han i Virkeligheden kun skrev Firtallet paa den, *men undlod at lade Fingeren berøre Huden, medens han skrev Resten i Luften*. For *Alberts* Øjne har det imidlertid taget sig ud, som om han skrev det hele paa Huden — og Hesten gav det tilsyneladende rigtige Svar, idet den slog 7 Slag med Hoven!

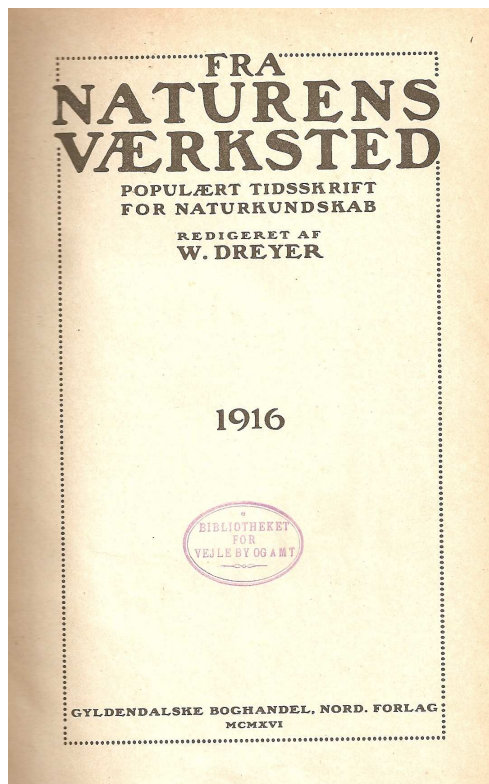
Hvorledes *Albert* dirigerede Slagenes Antal, fik *Faustinus* ikke Lejlighed til at iagttage, da det blev ham nægtet at arbejde videre med Hestene, fordi man fik Mistanke om, at han var kritisk stemt. Det maa jo, hvad *Berto* angaar, have været ved en ubetydelig Lyd, som den blinde Hest kunde høre, medens den gik *Faustinus'* Øre forbi.

Der er altsaa Sandsynlighed for, at Hr. *Albert* er en stor Filur, om Hr. Krall selv er i god Tro, er et andet Spørgsmaal. Meget taler for det, men andet imod det, bl. a. hans Optræden overfor *Faustinus*. Thi ikke nok med, at han forbød denne at arbejde videre med Dyrene, efter at han havde faaet Mistanke til ham om at være tvivlende, har han ogsaa, efter at *Faustinus* offentligt har udtalt sin Tvivl, forfulgt ham paa mange Maader og søgt at gøre ham umulig i Tyskland.

Nu er der imidlertid givet Hr. Krall Lejlighed til at rehabiliteres sig og faa Sagen undersøgt til Bunds, idet Dr. *Marbe* i et aabent

Brev til ham har opfordret ham til at stille sig selv, Hr. Albert og Hestene til Disposition for en Række Forsøg. Han har foreløbig undskyldt sig med, at Albert var indkaldt og Hestene ude af Øvelse, men efter Krigen *maa* han enten svare nej eller ja. Svarer han nej, har han dømt sig selv i alle andre end sine Ildtilbederes Øjne, svarer han ja, vil Sagen blive undersøgt og oplyst, og det vil da sikkert vise sig, at Hestene lystre minimale, synlige eller hørlige, bevidste eller ubevidste Tegn.

Og Fru *Moekels* Hund i Mannheim vil ganske sikkert ved en upartisk og indgaaende Række Forsøg vise sig heller ikke at kunne staa for Kritik. Hvormed hele dette opsigtsvækkende Forsøg paa at tillægge i alt Fald nogle af de højest staaende Dyr en næsten menneskelig Forstand vil synke sammen i vel fortjent Intethed.



Se, det var vel nok en historie!